
"Literatura Ludowa".

Biuletyn Polonistyczny 2/4, 45-46

1959

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

"LITERATURA LUDOWA"

"Literatura Ludowa" - pierwsze w dziejach naszej kultury czasopismo folklorystyczne - wyrosła z inicjatywy folklorystów podjętej na konferencji podhalańskiej Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego we wrześniu 1956 r. w Zakopanem.

Źródłem tej inicjatywy była konkretna potrzeba. Polska posiada bardzo bogatą literaturę ludową żyjącą w przekazie ustnym po dzień dzisiejszy. Prace nad zbieraniem i publikowaniem okazów literatury ludowej trwają u nas od lat stu pięćdziesięciu i materiały dotychczas zebrane dałyby w sumie pokaźną bibliotekę. Wystarczy wspomnieć choćby o dorobku Oskara Kolberga. Największy rozkwit zbieractwa i publikacji z zakresu literatury ludowej przypada na schyłek wieku XIX. Przed pierwszą wojną światową zaniechano u nas z różnych przyczyn systematycznego utrwalania drukiem tekstów ludowych, a tymczasem materiały folklorystyczne gromadzone przez licznych zbieraczy regionalnych rosły z roku na rok.

Stosunki te poczęły zmieniać się na lepsze po 1945 r., gdy wznowiło swą działalność Polskie Towarzystwo Ludoznawcze, gdy powstał Państwowy Instytut Sztuki i Instytut Badań Literackich. W pierwszym dziesięcioleciu Polski Ludowej położono jednak główny nacisk na kulturę materialną, z pominięciem kultury duchowej. Sytuacja taka stwarzała poważne niebezpieczeństwo dla dalszego bytu rodzimej literatury ludowej, groziła zerwaniem więzi łączących anonimową twórczość słowną ludu polskiego z literaturą i kulturą ogólnonarodową.

By temu zaradzić, powstało właśnie czasopismo "Literatura Ludowa" pod redakcją prof. prof. J. Krzyżanowskiego, W. Doroszewskiego, St. Pigonia, J. Gajka, T. Seweryna. Zadaniem pisma jest skupiać wokół siebie wszystkich folklorystów-naukowców oraz zbieraczy regionalnych i ułatwiać im publikowanie nagromadzonych a wartościowych materiałów.

Pismo drukuje następujące materiały:

1. rozprawy i prace naukowe z zakresu literatury ludowej i jej stosunku do literatury narodowej; 2. oryginalne teksty ludowe w postaci pieśni, podań, bajek, gawęd, zagadek, przysłów itp.;

3. materiały dotyczące obyczajów i kultury wsi; 4. recenzje wydawnictw polskich i ~~obcych~~ z zakresu folkloru; 5. sprawozdania z działalności instytucji zajmujących się literaturą ludową; 6. krótkie charakterystyki i sylwety folklorystów dawnych i dzisiejszych; 7. kronikę najważniejszych wydawnictw na polu ludoznawstwa i in.

Czasopismo przyjęło za podstawę w pierwszym okresie swego istnienia wydawanie zeszytów regionalnych o objętości 4-8 ark. wydawniczych. Dotychczas wydano takich zeszytów siedem: podhalański, kielecki, rzeszowski, cieszyński, dolnośląski, górnośląsko-opolski; łącznie 28 arkuszy wydawniczych. W druku znajduje się zeszyt kaszubsko-pomorski, a w opracowaniu redakcyjnym warmińsko-mazurski, mazowiecki, podlaski, lubelski, sieradzko-łęczycki i in.

W związku z Millennium redakcja "Literatury Ludowej" podjęła akcję zbierania i publikowania jak największej ilości rzadkich i dotąd nie publikowanych tekstów folklorystycznych z terenu Ziemi Zachodnich. Rezultat tych zamierzeń uzależniony jest z jednej strony od samych folklorystów i ich efektywnej pracy, z drugiej od pomocy materialnej ze strony Ministerstwa Kultury, Ministerstwa Oświaty oraz poszczególnych Wojewódzkich Rad Narodowych.

DZIAŁ LITERATURY LUDOWEJ W PAŃSTWOWYM INSTYTUCIE SZTUKI

Przed pierwszą wojną światową zbieraniem i opracowywaniem folkloru zajmowano się u nas tylko indywidualnie. Zapisy wykonywano odręcznie. Na szerszą skalę rozpoczęto nagrania dopiero w 1930 r. z chwilą utworzenia w Uniwersytecie Poznańskim Regionalnego Archiwum Fonograficznego. Do 1939 r. R.A.F. posiadało już ok. 4000 fonogramów z Wielkopolski, Śląska, Piennin, Mazowsza i Pomorza^{1/}.

W tym czasie w Warszawie działało przy Bibliotece Narodowej Centralne Archiwum Fonograficzne, które do 1939 r. zebrało i nagrało ok. 20.000 pieśni ludowych.

Wszystkie te zbiory spłonęły jednak w czasie drugiej wojny światowej.

1/ Łucjan Kamiński, kier.RAF, opublikował część tych zbiorów w książce pt. *Pieśni ludu pomorskiego: I. Pieśni Kaszub południowych.* Toruń 1936.